

Moeten christenen bang zijn voor moslims?

CW Opinie 2017- 65/4

(Intro)

Is de islam nu wel of niet gewelddadig? Die vraag houdt christenen en niet christenen (en ja, zelfs moslims) bezig. Volgens Gerard Dekker (CW....) is het debat hierover zinloos. Alle godsdienstige systemen kunnen namelijk 'zowel tot liefdevolle als tot gewelddadige handelingen leiden - zoals de geschiedenis overvloedig bewezen heeft.' Dat neemt echter de angst en zorg van christenen over het geweld in de islam niet weg. In veel islamitische landen worden christenen toch vervolgd? Het zijn toch ook moslims die aanslagen plegen? Wat moeten we daar van denken? En wat betekent dat voor de christelijke gemeenschap in verhouding tot de islam?

Dekker stelt, dat godsdiensten geen eeuwig onveranderlijke grootheden zijn. Ze maken deel uit van een cultureel maatschappelijk systeem en worden daar ook door bepaald. Dé islam bestaat niet en daarom kan dé islam ook niet vredelievend of gewelddadig zijn. Er zijn verschillende vormen van islam, die in de loop van de geschiedenis ook telkens weer van karakter veranderen. Volgens Dekker is het dan ook niet zo dat de islam *radicaliseert*, maar veelmeer dat het radicalisme *islamiseert*. Anders gezegd, radicalisten gebruiken steeds meer de islam als legitimatie voor hun vorm van radicalisme. Dekker heeft hier een belangrijk punt dat de discussie ook op een hoger plan kan tillen. Er is in de wereld altijd meer radicalisme geweest dan het islamitische. Extremisme heeft zich voorgedaan in veel verschillende gestalten: communistisch, christelijk, joods, hindoeïstisch, boeddhistisch en niet te vergeten verlicht seculier. Dat relativeert enigszins de religieuze component. Op zich zou ik zelf sterker de wisselwerking tussen context en religie willen benadrukken. Het werkt ook omgekeerd: niet alleen islamiseert het radicalisme, ook de islam kan radicaliseren. Dat doet echter weinig af aan het punt van Dekker.

De vraag is wel of ons dit in de praktijk veel verder helpt. Als we zouden concluderen dat de islam vredelievend is, neemt dat onze angst niet weg voor aanslagen die worden gepleegd in de naam van de islam. Er zijn genoeg moslims die hun geweld legitimeren met de bronnen van de islam legitimeren, of dat nu legitiem is of niet. Christenen die in Irak worden weggejaagd, vervolgd of zelfs vermoord, hebben er weinig aan dat 'de islam' vredelievend zou kunnen zijn. Het neemt evenmin onze zorg weg voor die moslims die van de wereld – desnoods op vreedzame wijze – een islamitisch kalifaat willen maken. Over geislamiseerd radicalisme kun je even veel zorgen maken als over een geradicaliseerde islam.

Als we omgekeerd echter de conclusie trekken dat de islam wel gewelddadig is, helpt ons dat ook niet veel verder. De meerderheid van de Nederlandse moslims zet zich in voor vrede in de maatschappij. Islamitische asielzoekers die hier hun thuis vinden, willen meestal niets liever dan iets positiefs terugdoen voor de Nederlandse samenleving. Als we stellen dat de islam gewelddadig is, kunnen we deze moslims eigenlijk niet meer serieus nemen. Dan moeten we wel twijfelen aan hun goede bedoelingen. Vredelievende moslims? Dat kan eigenlijk niet.

Overigens speelt een vergelijkbare discussie onder moslims. Zij zijn met elkaar in gesprek over de vraag of het Christendom nu gewelddadig is of niet. Hun zorg en angst verdwijnt ook niet zomaar als christenen zeggen dat het christendom echt anders is dan de islam, omdat Jezus ons vraagt God en de naaste lief te hebben. In de geschiedenis hebben christenen met een beroep op de Bijbel immers hele andere dingen laten zien. Een negatieve beoordeling van het christendom als een puur gewelddadige religie voldoet echter evenmin. Dat doet te kort aan de essentie van de

zelfopofferende liefde van Jezus Christus aan het kruis en aan de geschiedenis van christenen die Jezus hebben nagevolgd.

Dit alles betekent, dat we onze zorg en angst dus op een andere wijze moeten aanpakken, dan door een verhitte strijd over de aard van de islam. De simpele feiten kunnen op meerdere manieren worden uitgelegd. Wat de islam voor christenen betekent, wordt niet bepaald door een soort algemeen sociologisch oordeel, maar door de realiteit van de moslim die wij ontmoeten. Dat kan positief, maar ook negatief zijn. Wat vraagt dat van de christelijke gemeente?

In de eerste plaats zullen we moeten accepteren dat de islam verschillende gezichten heeft. Dat is volgens mij ook heel bijbels. We kunnen in het licht van Gods bedoelingen met deze wereld zeggen dat de islam zowel een uiting is van een verlangen naar het kennen en dienen van de ene God als een teken van verzet tegen de Allerhoogste. Volgens Pascal kan de ingeschapen leegte van de mens alleen door God gevuld worden. Daarom zie ik dat veel moslims een 'ijver voor God' hebben, net zoals de Joden dat volgens Paulus hadden (Rom. 10:2). De keerzijde daarvan is dat de islam in de afwijzing van Jezus Christus als de vervulling van die leegte ook – zoals Verkuyl het noemde – een bolwerk kan zijn om zich tegenover de Ene te handhaven. In die dubbelheid sta ik als christen tegenover de islam. Ik erken het goede dat God in zijn genade in heel de schepping heeft gegeven, zonder dat ik naïef wordt over de afschuwelijke consequenties van de ontsporing van die schepping. Overigens geldt dat evenzeer voor het Christendom; dat heeft evenzeer meerdere gezichten en staat niet automatisch dichterbij de bedoelingen van God. Zij zal zich telkens weer moeten verantwoorden of haar wezen en handelen recht doet aan de werkelijkheid van God in Jezus Christus.

In de tweede plaats vraag ik me af wat het over het over ons als westerse christenen zegt, dat we zoveel zorgen en angst kennen. Op zich is het niet onrealistisch te verwachten dat het tussen christenen en moslims best eens spannend kan worden. Jezus heeft de gemeente ook niet beloofd dat het geloof altijd over rozen zal gaan. Hij waarschuwt de discipelen dat de gemeente het zwaar te verduren krijgt (Joh. 16:33). Als zij het Koninkrijk binnen wil gaan, zal zij verdrukking ervaren (Hand. 14:22) en allen die vroom en in eenheid met Christus Jezus willen leven zullen vervolgd worden (2 Tim. 3:12). Alleen als we Christus navolgen en met hem lijden, zullen we ook kunnen delen in zijn heerlijkheid (Rom. 8:17). Dat alles is echter omgeven door de belofte dat Jezus de wereld heeft overwonnen. Hij belooft dat Hij altijd bij ons is, of we nu te maken hebben met vriendelijke of met gewelddadige moslims. Dat betekent niet, dat we ons masochistisch op het lijden moeten storten. Het betekent wel dat ons leven niet bepaald wordt door de onzekerheden van elke dag.

Als dit waar is, geeft het de christelijke gemeente een enorme vrijheid en onaantastbaarheid. Zij hoeft niet te twisten over de aard van de islam, zij hoeft alleen te geloven dat het Evangelie waar is. Toen ik als predikant met een bijzondere opdracht voor het werk dat ik nu doe werd bevestigd, heb ik het beeld van de boom gebruikt, zoals onder andere Psalm 1 daarover spreekt. Een boom die goed geworteld is hoeft niet te vrezen voor een mogelijke storm, zelfs niet als met windkracht 12. Zo hoeven christenen die hun wortels diep hebben uitgeslagen in het Evangelie van Jezus Christus niet bang te zijn voor de islam, of die islam nu vredelievend is of gewelddadig.

We zijn niet geroepen ons koste wat het kost te verdedigen tegen de aanwezigheid van moslims. Het gaat er niet om verloren terrein op moslims te heroveren, zoals Kenneth Cragg dat zegt. We zijn geroepen om die Christus te laten zien, die Moslims misschien nog nooit echt hebben leren kennen. Christus gaf zijn leven uit liefde voor mensen die niets van God willen weten. Zijn liefde was onvoorwaardelijk. De roeping van de gemeente is om te leren Hem daarin na te volgen door moslims met dezelfde liefde lief te hebben. De roeping van de gemeente is te getuigen van het nieuwe leven

dat in Christus werkelijkheid geworden is. Hoe kunnen moslims daar iets van proeven als die boodschap van liefde gehuld is in polemische woorden en daden?

Ik geloof dat de islam christenen vandaag uitdaagt om dieper geworteld te zijn in het Evangelie. Onze angst en zorg laten zien hoe zeer wij verlegen zijn om de krachtige doorwerking van de Geest. Want alleen door de Geest kunnen wij liefhebben en alleen de liefde drijft de vrees uit.